Kirjallinen kysymys KK 367/2020 vp

Eva Biaudet r

Kirjallinen kysymys rikoksen uhrille maksettavista korvauksista

Eduskunnan puhemiehelle

Rikosuhripäivystyksessä on tullut esiin esimerkkitapaus, jossa ihmiskaupan uhri ei ole saanut tuomioistuimen määräämiä korvauksia, koska Verohallinnolla on ollut suoraan ulosmitattavia saatavia. Tämä järjestys tuntuu oikeustajun vastaiselta.

Esimerkkitapauksessa ihmiskaupan uhri teki rikosilmoituksen, jonka perusteella poliisi aloitti esitutkinnan ja löysi ihmiskaupan lisäksi myös veronkiertoa. Tekijöiden omaisuutta otettiin vakuustakavarikkoon useita satoja tuhansia euroja. Lopulta hyväksikäyttäjät tuomittiin oikeudessa ihmiskaupasta ja erinäisistä verorikoksista.

Oikeus määräsi tekijän maksamaan uhrille kärsimyskorvauksia sekä maksamattomia palkkoja yhteensä 100 000 euroa. Koska tuomitun omaisuutta oli takavarikossa, asia kuulostaa yksinkertaiselta: ulosottoviranomainen tilittää korvaukset uhrille tuomion tultua lainvoimaiseksi.

Näin ei kuitenkaan ole. Sen sijaan lähes kaikki rahat tilitettiin Verohallinnolle. Rikoksen uhri joutuu odottamaan, mitä ulosottoviranomainen saa ulosmitattua jälkikäteen rikoksen tekijöiltä — jos saa mitään. Näin tapahtui, vaikka veropetokset paljastuivat vasta uhrin tekemän ilmoituksen seurauksena.

Ihmiskauppa on vapauteen kohdistuva rikos, joten uhri voi hakea osaa vahingonkorvauksista Valtiokonttorista. Käytännössä uhri saa tällöin huomattavasti pienemmän summan kuin mitä oikeus on hänelle määrännyt. Vielä huonommassa asemassa on muun kuin seksuaalirikoksen, vapauteen kohdistuvan rikoksen ja väkivaltarikoksen uhri, joka ei yleensä saa korvauksia edes Valtiokonttorista. Tällaisia ovat esimerkiksi sellaiset ihmiskaupan kaltaisen rikoksen uhrit, joiden tapauksessa oikeus ei ole katsonut näyttöä olevan tarpeeksi ihmiskauppatuomioon, vaan tuomio on annettu esimerkiksi kiskonnan tapaisesta työsyrjinnästä.

Ihmiskaupan paljastaminen on vaikeaa monesta syystä, ja usein koska uhri ei uskalla hakea apua, sillä hän pelkää itselleen koituvia seurauksia ja arvioi riskin liian suureksi.

Vakuustakavarikkoja käytetään pakkokeinona rikoksen uhrin korvausten saamisen takaamiseksi. Nykytilanteessa ne kuitenkin menevät ulosottovirastolle, ja varat voi ulosmitata esimerkiksi aiempi velkoja tai Verohallinto. Kyseisten toimijoiden saatavat ovat suoraan ulosmitattavia, eikä lainvoimaista tuomiota tarvitse odottaa, toisin kuin rikoksen uhrin kohdalla. Tämä järjestely voi johtaa siihen, että ihmiskaupan uhri jää ilman korvauksia. Rikoksen uhrin asema on myös risti-

Valmis
5.0

riitainen siltä osin, että rikoksen uhrille maksettava korvaus nähdään tulona, joka vaikuttaa toimeentulotukeen.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

> *Mihin toimenpiteisiin hallitus ryhtyy varmistaakseen, että vakavan rikoksen uhrille määrättävät korvaukset myös maksetaan tätä varten vakuustakavarikkoon otetusta summasta asianomistajalle?*

Helsingissä 6.5.2020

Eva Biaudet r